

**Møte for lukkede dører
fredag den 26. november 1954 kl. 10.**

President: Gerhardsen.

Dagsorden:

1. Innstilling fra kirke- og undervisningskomiteen om en nasjonalgave til Sverige (innst. S.M.).
2. Innstilling fra den forsterkede finans- og tollkomite om bestemmelser om avgifter i prisreguleringsøyemed ved utførsel av saltfisk av 1954-årsproduksjon (innst. S.O.).
3. Innstilling fra den forsterkede finans- og tollkomite om bestemmelser om prisregulering for fôrmel av fisk og fiskeavfall av 1954-årsproduksjon og bestemmelser om prisreguleringsavgift ved utførsel av levermel av 1954-årsproduksjon (innst. S.P.).
4. Innstilling fra finans- og tollkomiteen om forhøyelse av tollene på sinkplater (innst. S.N.).

Presidenten: Presidenten vil foreslå at møtet blir holdt for lukkede dører - og betrakter det som vedtatt.

Presidenten vil videre foreslå at Regjeringens medlemmer og de i Forretningsordenens § 54 nevnte funksjonærer gis adgang til møtet, og dessuten at konsulent Odd Hansson, Finansdepartementet, gis adgang til å være til stede under behandlingen av sak nr. 2 og 3 på dagsordenen - og betrakter det som vedtatt.

Sak nr. 1.

Innstilling fra kirke- og undervisningskomiteen om en nasjonalgave til Sverige (innst. S.M.).

Engan: Det er ikke min mening å si noe imot det å gi en gave til Sverige. Den svenske nasjon har sikkert på mange måter fortjent å få en gave for det den gjorde for oss under den siste krig. Men jeg kan i denne forbindelse ikke la være å si: Er nå dette den riktige form for en gave? Jeg har reist en del i Sverige, særlig i Nord-Sverige, og har snakket med en del av de mennesker som bor der. De har mange problemer. Og la det være sagt til den norske regjeringens ros: Jeg tror svenskene på mange måter har forsømt Nord-Sverige mer enn den norske regjering har forsømt Nord-Norge. Jeg kjenner til at der er hundrevis av kvadratkilometer hvor folk bor grisgrendt, og hvor det er langt mellom sykehus og sykestuer. Ville det ikke være naturlig - det kan nok være

at det er klosset, men jeg vil ikke la denne saken fare før jeg får sagt dette - at man ga en gave i form av et sykehus eller en sykestue til Nord-Sverige f.eks., som kunne være til hjelp for det svenske folk? Jeg tror nok man kan si at om vi gir den gaven som er påtenkt, vil det kanskje bli til at de rike som har råd til å reise med sin bil, vil komme på besøk til Norge.

Og hvis man først skal gi en slik gave, hvorfor skal dette anlegget absolutt ligge i nærheten av hovedstaden? Kan man ikke plasere det på en annen plass i Norge, f.eks. midt i Norge, i Trøndelag? Der har de også interesse av et samkvem med det svenske folk. Jeg mener det kunne være rimelig at man plaserte denne gaven på et annet sted enn her ved hovedstaden. Jeg kaster frem denne tanken bare for å høre Stortingets reaksjon i denne sak.

Lars Evensen: Jeg må få lov til å uttrykke min store glede og tilfredshet over det initiativ som er tatt fra Regjeringens side her, om å eske Stortingets mening og få dets tilslutning til en nasjonalgave til Sverige. Jeg synes også det er meget gledelig å se de ord som komiteen knytter til sin innstilling, og at komiteen enstemmig går inn for denne tanken. Jeg har følt meg uvel mange ganger etter frigjøringen på grunn av at vi ikke på en mer offisiell måte har kunnet få gi uttrykk for vår takknemlighet overfor Sverige og det svenske folk, for den bistand det ga Norge og nordmenn i Sverige under krigen. Flyktningkontoret brukte jo for en del år siden en del disponible midler til innkjøp av malerier, som ble gitt til den svenske regjering, til Stockholm Stad, til Universitetet i Uppsala og til en annen institusjon. Det var imidlertid Flyktningkontoret som institusjon som ga disse gaver. Men i mange år har det nå vært arbeidet med å få i stand en nasjonalgave til Sverige fra det norske folk og fra Norge. Og det er da først og fremst Stortinget som representerer Norge, og som skal gi sin tilslutning her. Jeg regner med at institusjoner og enkeltpersoner blir med i dette arbeid.

Det arrangement som tenkes skapt her oppe i Holmenkolltraktene, er jo noe i likhet med det som er skapt for Danmark. Det blir et sentrum, selvfølgelig i første rekke for ungdommen, og da må det ligge i nærheten av et studie- og kultursenter, så jeg mener at et mer høvelig sted er det vanskelig å finne.

Jeg kjenner til at man har drøftet forskjellige steder i Norge for å skaffe en passende tomt, og når man har festet seg ved Voksenlia, tror jeg det vil bli hilst med stor glede i Sverige. Holmenkollen og traktene der omkring er på mange måter meget populære og meget kjent i Sverige. Et slikt sentrum på en plass der tror jeg kanskje er noe av det mest kjærkomne vi kan skaffe, så jeg mener at stedet er heldig valgt. Jeg er glad for at man nå er kommet så langt at denne sak blir behandlet nå, og at det vil bli lagt fram forslag på kommende budsjett.

Jeg vil gjerne legge til at det ville være bra, om det er mulig, å få alt dette klart, slik at gave kan bli offisielt kjent - og det er vel ikke mulig å få bygget dette ferdig - til tiårsdagen for frigjøringen.

Smitt Ingebretsen (komiteens formann og ordfører):
Komiteen hadde regnet med at denne innstilling skulle kunne passere gjennom stortingsbehandlingen uten noen debatt. Jeg er skuffet over at det ikke har latt seg gjøre. Men jeg er også glad over at det ikke er kommet andre bemerkninger til innstillingen enn den som hr. Engan kom med, og som bare gikk på formen for den gave som skulle gis.

Jeg vil be hr. Engan tenke på at det som vi her først og fremst skal gjøre, er ikke å hjelpe Sverige med dets naturlige oppgaver, men det er å gi oss selv anledning til å finne uttrykk for vår takknemlighet overfor Sverige. Det tror jeg at Regjeringen har funnet ved den form den har forslått for denne gave til Sverige.

Ved denne gaven får vi et sted midt i Norge hvor svensker kan komme og finne rekreasjon eller studere eller hva de nå vil bruke stedet til. Samtidig skapes der en mulighet for svensker og nordmenn til å møtes som vi setter pris på og som vi tror er den naturlige utgangsstilling for enhver utvikling av gode og vennskapelige følelser mellom våre folk. Jeg tror man her har funnet den riktige form, og jeg håper at denne innstilling må bli bifalt enstemmig.

Alfred Nilsen: Jeg vil også uttale min glede over at vi er kommet så langt at vi kan tilby en gave til det svenske folk, slik som det nå er foreslått. Jeg er også helt overbevist om at denne formen for gaven er den riktigste, og jeg har inntrykk av at fra svensk hold er det nettopp ønsket en slik form.

Jeg forlangte imidlertid ordet til det som representanten Engan var inne på om å legge dette spesielt an for den nord-svenske befolkning, fordi den delen av landet var tilbakeliggende og misligholdt, så vidt jeg forsto ham riktig. Det kan vel være noe i det, men jeg har merket lite til det. Jeg har vært meget i Nord-Sverige. Jeg har hatt anledning til i de senere år å reise ganske meget, særlig i de nordligste län i Sverige. Jeg har bl.a. hatt innbydelse fra länsstyrelsen, og reist omkring i mange dager og sett på den service Sverige har gitt den nord-svenske befolkning, f.eks. i form av sykehus for tuberkuløse, slik at tuberkulosen som de nordlige strøk led under, er gått sterkt tilbake, og det store sanatorium som var reist i Gellivaare-traktene, har kunnet omdisponeres til andre formål.

Dessuten er det bygget et veinett i det nordlige Sverige som ikke vi kan vise maken til. Det er bygget et jernverk i Luleå utelukkende av den grunn at det skulle komme den nord-svenske befolkning til gode. Det er bygget fabrikker og industri basert på trevirke i langt større grad enn hos oss, med staten som aksjehaver - staten har majoriteten av aksjene

- i de distrikter i Nord-Sverige hvor det er trevirke, utelukkende av den grunn at det skulle være til opphjelp for befolkningen. Jeg synes ikke det er riktig at det blir stående uimotsagt at det ikke er gjort ganske kraftige tiltak i Nord-Sverige for å hjelpe opp beskjeftigelsen og rette på de ting som har gjort at landet har ligget brakk så lenge. Det har vært en rik fremgang i de senere år, og det skal de svenske styremakter ha all ære for.

Bredal: Om denne sak er det å si at den kom til stortingskomiteen på et meget sent tidspunkt, og i motsetning til den vanlige fremgangsmåten, at man får anledning til å forelegge slike saker for sin gruppe, har det ikke vært anledning til det ved denne sak. Komiteemedlemmene har faktisk måttet ta standpunkt helt på egen hånd. På den bakgrunn kan man selvfølgelig helt ut forstå at representanten Engan eksempelvis kunne stille spørsmålet om formen, om hvordan denne gaven best skulle anvendes. Personlig vil jeg gjerne si at den formen som er valgt, synes jeg må være heldig. Planen er lagt opp på linje med den nasjonalgave som er gitt til Danmark, idet man akter å føre opp de bygninger det her gjelder, på en plass oppe på Voksenkollen, som vel uten tvil er svært godt skikket. På denne måte får svensk ungdom, unge kunstnere osv. anledning til å komme hit.

Det kan selvfølgelig reises en debatt om berettigelsen av denne nasjonalgave. Jeg vil unnlate det. Jeg har i likhet med de øvrige komiteemedlemmer sluttet meg til Regjeringens forslag og vil anbefale innstillingen.

Komiteen hadde innstillet:

I.

Stortinget gir sin tilslutning til Regjeringens forslag om en nasjonalgave til Sverige.

II.

St.meld. nr. 108 for 1954 vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

S a k n r . 2 .

Innstilling fra den forsterkede finans- og tollkomite om bestemmelser om avgifter i prisreguleringsøyemed ved utførsel av saltfisk av 1954-årsproduksjon (innst. S.O.).

Ingvaldsen (komiteens ordfører): Den foreliggende innstilling er enstemmig, og jeg skal for så vidt ikke komme noe større inn på innholdet av den. Men jeg vil, som jeg har gjort ved tidligere anledninger når man har behandlet disse hemmelige meldinger om prisregulering for fisk, peke på den måten hvorpå vår fiskeripolitikk nå drives. Den hindrer nemlig at Stortinget kan få en åpen debatt om hele denne fiskeripolitikk. De forskjellige sider ved dette spørsmålet forelegges nå Stortinget nærmest i form av meldinger om enkelte reguleringstiltak, og det gir ikke noen anledning til å vurdere forholdene i sammenheng. Jeg for min del er temmelig sikker på at de reguleringer som nå foretas, for en stor del skyldes gammel vane eller uvane, og de er neppe overensstemmende med de faktiske forhold for tiden. Jeg tror at så lenge man driver disse saker på den nåværende måte, og så lenge Stortinget ikke får anledning til virkelig å diskutere spørsmålene, er det meget tvilsomt om vår fiskeripolitikk drives på den mest formålstjenlige måte. Jeg kan nevne et eksempel. Det drives nå en utstrakt utjevning av fiskeprisen, altså prisen til fisker, men dette har hittil hindret at den største og verdifulleste torsken har kunnet disponeres til det formål som ville bringe størst utbytte og de største inntekter for landet. Så vidt jeg har forstått ville nemlig den første Lofottorsken som kommer inn, kunne utbringes i vesentlig mer hvis den ble solgt i form av klippfisk. Dette har hittil vært vanskelig å få gjennomført. Jeg nevner det bare som et eksempel.

Jeg har også festet meg ved at det ydes subsidier for eksport til en god del markeder hvor det etter min mening er lite sannsynlig at vi vil ha noen fordel av det. Det har man iallfall gjort år etter år, tilsynelatende uten endring, mens man på den annen side ikke har hatt nok varer til å kunne dekke behovet på de markeder som virkelig er lønnsomme.

Jeg vil også peke på det som står i innstillingen om grunnen til at saken behandles som hemmelig. Det står på side 2:

«Det blir opplyst at av omsyn til norske eksportinteresser bør meldingen gis som hemmelig melding.»

Det ligger da nær å referere til den sak Stortinget behandlet i går om antidumping- og utjevningstoll. Under II i det vedtaket som Stortinget fattet i går, heter det:

«For å motvirke skade eller forsinkelse som nevnt kan Kongen legge utjevningstoll på utenlandsk vare som det i utlandet etter Kongens mening direkte eller indirekte er tilstått premie eller subsidie for ved fremstilling, produksjon eller eksport, herunder spesiell subsidie ved transport.»

Det er for så vidt da heller ikke uten grunn at man finner å måtte behandle disse meldingene som hemmelige, men jeg vil gjenta det jeg begynte med å si, at Stortinget burde

få anledning til å ta en samlet vurdering av vår fiskeripolitikk så snart som mulig.

Erling Petersen: Det er noe i denne meldingen som ikke henger godt sammen. Det sies her at bestemmelsene om avgifter i prisreguleringsøyemed ved utførsel av saltfisk av 1954-årsproduksjon i realiteten skal ha samme innhold som de tilsvarende bestemmelser for 1953. Ser man så på hvilket resultat disse bestemmelser har gitt i 1953, vil man finne at det har vært innkrevet avgifter på 22 000 kroner, mens det samtidig har vært betalt tilskudd på 355 000. Slår man så opp i de bestemmelser som blir gitt og som er referert i vedleggene, vil man finne at alt det som er gitt av bestemmelser ved Finansdepartementets vedtak av 6. juli 1954, bare gjelder avgifter. Det gjelder med andre ord den side av saken som i 1953 innbragte 22 000 kroner, mens der ikke står et ord om hvordan tilskuddene skal beregnes, og det gjelder altså et beløp som i foregående år var 15 ganger så stort som avgiftene, etter de tall som her er referert.

Nå - i denne fullmaktenes tidsalder går jeg ut fra at det fondsstyre som utbetaler, har en eller annen fullmakt til å fastsette og utbetale disse tilskudd. Men det forekommer meg noe eiendommelig at man stiller opp disse meget detaljerte regler for avgiftsberegningen, men i samme forbindelse ikke sier noe om beregningen av tilskuddene. Det er jo en kjennsgjerning at i andre, tilsvarende saker har vi regler både for avgifter og for tilskudd. Det kunne være av interesse å få høre av finansministeren om det er noen spesiell grunn til at tilskuddsreglene ikke er kommet med i dette tilfelle.

Johs. Olsen: Som svar på det representanten Erling Petersen nevnte, vil jeg bare si at i bestemmelsene om prisreguleringsfondet for fisk gir jo Finansdepartementet regler hvoretter denne regulering skal foregå.

Jeg forstod sakens ordfører hr. Ingvaldsen slik at han mente at man måtte forsøke å selge mer fisk til de best betalende markeder, som gav større avgifter til reguleringsfondet for fisk, istedenfor som nå å selge til de markeder hvor det trenges tilskudd fra fondet. Til det er å si at når man skal handle med fiskeprodukter, er man avhengig av de vanlige markeder, enten det gjelder tørrfisk, saltfisk eller klippfisk, tran eller rogn, og det ville være dårlig handelspolitikk hvis man ordnet seg slik at ens konkurrenter erobret markedene. Derfor må disse ting nøye vurderes av dem som skal bestemme disse tilskudd og avgifter.

Det er riktig at det er markeder hvor det trenges tilskudd av fondene, likeså vel som der er markeder som gir tilskudd til fondene gjennom de avgifter som pålegges. Men når det gjelder fiskeeksporten og hvor store tilskudd man skal gi på de forskjellige markeder, må man se det i sammenheng med hva som tjener næringens interesser best, og

veie for og imot ut fra alle de forhold som kan spille inn i den forbindelse.

Det vil neppe være praktisk, i likhet med hva der skjer ved tolltariffene og andre ting som man vedtar i detalj her i Stortinget, å forlange at Stortinget skal bestemme avgiftene eller tilskuddene spesifisert, slik som antydnet av hr. Petersen. Det kan neppe gjøres på noen annen måte enn den vi praktiserer i dag, gjennom fullmakt til departementet, og at departementet da selvfølgelig har sine organer som effektuerer den fullmakt Stortinget har gitt om reguleringen av eksporten og fastsettelsen av avgiftene m.v.

Jeg kan forøvrig være enig med hr. Ingvaldsen i at det kan være grunnlag for en diskusjon i Stortinget om de bestemmelser som fremtidig kan ansees nødvendige når det gjelder eksporten av fiskevarene. Jeg er ikke så sikker på at alle de som hr. Ingvaldsen kanskje tenkte på - eksportørene - vil være enige i det som hr. Ingvaldsen syntes å mene, men jeg vil være enig i at det kan være grunnlag for at saken blir opptatt til diskusjon i Stortinget på en bredere basis.

Hareide: Dette høvet som hr. Erling Petersen var inne på, mellom avgift og tilskot når det gjeld saltfisk, har eg ikkje konferert med Prisdirektoratet om, men det kan tenkjast at salet av saltfisken var avgjort på eit tidspunkt og til ein avrekningspris som var så pass kjend at det ikkje ville vera spørsmål om tilskot, men om avgift. Eg kan kanskje gå ut frå at statsråden kan svara på dette.

Når det vidare gjeld spørsmålet frå hr. Ingvaldsen om det bør vera offisiell, open eller løynleg melding, er grunnen til at det er løynleg melding våre handelsinteresser ute. Det er naturleg nok eit vurderingsspørsmål om det er heldig eller uheldig for oss å handsama dette for opne dører. Vi har sett det slik at det treng ikkje publiserast vidare enn det har vori vanleg tidlegare, og om ein skal gå ifrå denne praksis, er, som sagt, eit vurderingsspørsmål. Å ta opp til open drøfting vår fiskeripolitikk i det heile, som hr. Ingvaldsen var inne på, er noko vi sjølvsagt òg kan gjera. Det er også eit vurderingsspørsmål. Vi som er oppe i dette, har sett det slik at på den måten som det drivast i dag, er det forsvarleg til alle sider. Det er ikkje noko «hemelighetskremmeri» men det er praktiske omsyn som har gjort at det gjerast slik praksisen har vori.

Prisfonds, som vi ikkje berre har når det gjeld fisk og sild osb., fiskerinæringa i det heile, har vist seg å vera til stor nytte for den næringsvegen som har desse fonds, og vi som har fylgd dette på nært hald, vi har sett nytta av å samla opp desse fonds for å kunna driva denne utjamning som vi har funni naudsynt slik marknadstilhøva ute ligg til dei siste åra. Det er ei stor hjelp for oss å ha desse fonds, å kunna dra inn avgift og yta tilskot for å kunna halda på våre gamle marknader som vi meiner at det kanskje ikkje akkurat i

dag er ein føremon å halda på, men som framtida vil visa at det er ein føremon ikkje å ha sloppi av hendene.

Statsråd Bratteli: Selv om den foreliggende melding ligger under Finansdepartementet, vil jeg for min del vokte meg vel for å legge meg ut i noen alminnelig fiskeripolitisk diskusjon med denne forsamlingen. Jeg har for min del ikke noe å bemerke til hr. Ingvaldsens interesse for å få en behandling av fiskeripolitikken i større bredde. Men jeg tror at om Stortinget ønsker det, vil det neppe være naturlig å ta den i samband med en av disse spesialmeldingene om avgiftsordningene, men det burde i en eller annen form være på grunnlag av et opplegg fra fagdepartementet, Fiskeridepartementet, så vidt jeg kan skjønne, hvis en vil ha en slik bred behandling av hele fiskeripolitikken. Det kunne kanskje være nyttig. Det er for så vidt på det rene, tror jeg, og det fremgår også av tallene som foreligger for disse forskjellige fonds, at de kanskje i de senere år ikke har hatt den samme betydning som de hadde for noen år siden, men under alle omstendigheter ligger jo her den realitet at det for fiskens vedkommende er opparbeidet et betydelig fond som vil oppfattes som en sikkerhetsgaranti overfor vanskeligheter som måtte komme.

Når det gjelder det spørsmål hr. Erling Petersen var inne på, er det, så vidt jeg vet, ikke i noen av disse eksportordningene som gjelder fisk, fastsatt tilskuddsregler i samband med avgiftsvedtaket. Det eneste unntak er for fiskemel, hvor det er fastsatt. Ellers behandles tilskuddene i samsvar med regler i vedtekter som for fondene er fastsatt ved kgl. resolusjon, og arbeidsgangen der er at fondsstyret, hvor fiskerne, eksportørene, tilvirkerne og staten er representert, avgir innstilling om tilskudd fra fondet. Dette blir forelagt Prisdirektoratet til uttalelse, og ofte også Fiskeridepartementet, og vedtak om tilskudd blir så i det enkelte tilfelle truffet av Finansdepartementet.

Komiteen hadde innstillet:

St.meld. nr. 91 for 1954 - Bestemmelser om avgifter i prisreguleringsøyemed ved utførsel av saltfisk av 1954-årsproduksjon - legges ved protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

S a k n r . 3 .

Innstilling fra den forsterkede finans- og tollkomite om bestemmelser om prisregulering for fôrmel av fisk og

fiskeavfall av 1954-årsproduksjon og bestemmelser om prisreguleringsavgift ved utførsel av levermel av 1954-årsproduksjon (innst. S.P.)

Komiteen hadde innstillet:

St.meld. nr. 86 for 1954 - bestemmelser om prisregulering for fôrmel av fisk og fiskeavfall av 1954-årsproduksjon om bestemmelser om prisreguleringsavgift ved utførsel av levermel av 1954-årsproduksjon - legges ved protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

S a k n r . 4 .

Innstilling fra finans- og tollkomiteen om forhøyelse av tollen på sinkplater (innst. S.N.).

Presidenten: Presidenten vil foreslå at byråsjef Bjarne Olsen og konsulent Halfdan Bjørlo fra Finansdepartementet får anledning til å være til stede under behandlingen av denne sak - og anser det for vedtatt.

Arntzen (komiteens ordfører): Den foreliggende sak reiser spørsmålet om å forhøye tollen på sinkplater fra 12 øre pr. kg. til 24 øre. Det er Norsk Sinkvalseverk A/S som søker om den økte tollbeskyttelse, og det har i sin søknad sagt at den bør settes til 30 øre pr. kg.

Saken har for så vidt sin forhistorie i og med at det allerede i august 1952 forelå søknad fra nevnte selskap om tollbeskyttelse på sinkplater, som den gang var tollfrie. Søknaden resulterte i at det ble en toll på 12 øre pr. kg, for sinkplater, men etter kort tid viste det seg at denne beskyttelse var for liten, hvoretter man fikk en slik ordning at av den avgift som Den Norske Sinkkompani A/S, Odda, svarte til Prisdirektoratet, skulle kr. 120 pr. tonn gå til Norsk Sinkvalseverk A/S. På den måten fikk selskapet i realiteten den beskyttelse det hadde søkt om, og som utgjorde 24 øre pr. kg. Tilskuddet falt imidlertid bort fra 1953, slik at i dag er tollbeskyttelsen kun 12 øre pr. kg. En kan på bakgrunn av dette forstå selskapet når det gjør en ny henvendelse om økt beskyttelsestoll, og en forstår også departementet når det foreslår denne satt til 24 øre, som er den samme beskyttelse som selskapet hadde inntil 1953.

Bakgrunnen for søknaden er den økte konkurransen fra de utenlandske sinkplateprodusenter, det vil i første rekke si Belgia og Vest-Tyskland. Norsk Sinkvalseverk A/S har en

kapasitet så det dekker fullt ut det norske behov av sinkplater, og det opplyser selv at det til tross for vanskelig tilgang på råsink i årene 1946-1951 hadde en gjennomsnittlig produksjon på ca. 3.800 tonn. Av denne produksjon ble en ikke ubetydelig del eksportert til Sverige og Danmark. I denne sammenheng kan jeg nevne at det er bare dette ene sinkvalseverk i Norden.

Selskapet meddeler at det ut over året 1953 ble utsatt for den mest hensynsløse konkurranse fra de tyske og belgiske produsenter, og omsetningen dette året gikk ned til 2.630 tonn. Året før, altså i 1952, var omsetningen 3.300 tonn. Hvis den mindre omsetning skrev seg fra et mindre forbruk av sinkplater hadde saken vært grei, men slik var det ikke. Det viser deg nemlig at importen steg fra 80 tonn i 1952 til 1 060 tonn i 1953.

Den innenlandske pris var på et bestemt tidspunkt i Vest-Tyskland kr. 2.795 og eksportprisen 1.175. I Belgia var innenlandsprisen kr. 2.530, og eksportprisen 1.785 pr. tonn. I Norge var innenlandsprisen kr. 1.960. Vest-Tyskland har en tollsats på 14 pst., Belgia 4 pst. og Norge ca. 6 pst.

Departementet opplyser at det har vært noe i tvil om hvorvidt det kan sies å være tilstrekkelig grunn til å anbefale denne søknad om tollforhøyelse, bl.a. fordi det samtidig fremmes proposisjon om adgang til å etablere antidumpingtoll. Imidlertid er det kommet til at så varierende som prisforholdene er for sinkplater, og så mange eksportland som kommer inn i bildet, synes det å være atskillig tvilsomt hvorvidt en i de enkelte tilfelle ville nå fram med antidumpingtoll, selv om konkurransen i seg selv må kunne betegnes som dumpingpreget. Alle forhold tatt i betraktning, er departementet blitt stående ved å anbefale tollen satt til 24 øre pr. kg.

De samme betenkeligheter som har gjort seg gjeldende i departementet, har også gjort seg gjeldende i komiteen under sakens behandling. Det er ingen uenighet i komiteen om at Norsk Sinkvalseverk A/S trenger beskyttelse, men det er uenighet om på hvilken måte denne beskyttelse skal iverksettes. Flertallet, som består av Arbeiderpartiets medlemmer i komiteen, samt hr. Ingvaldsen av Høire, slutter seg til departementets forslag og innstiller på at tollen på sinkplater blir satt til 24 øre pr. kg. Mindretallet, som består av de øvrige medlemmer av komiteen, mener at antidumping, eller utjevningstoll må komme i forgrunnen, og foreslår at proposisjonen ikke bifalles.

Da jeg har inntrykk av at det haster med en effektiv tollbeskyttelse i dette tilfelle, tillater jeg meg å anbefale flertallets innstilling.

Paul Ingebretsen: Det er riktig at den norske sinkplateproduksjonen står i en slik stilling at den ikke kan ta opp konkurransen med importen fra andre land uten en viss beskyttelse, som da fortrinnsvis kommer til å gis i form av tollvern. Denne beskyttelse er et vern mot en sterk

konkurransen fra ganske mektige eksportører i andre land. Under ordinær konkurranse, selv om den kan være ganske hard, vil en ordinær tollsats, en sats på vanlig måte, være det riktige middel. Størrelsen av denne får så vurderes ut fra de hensyn som spiller inn. Men dersom den konkurransen som bedriften skal beskyttes mot, er av en irregulær karakter, kommer spørsmålet opp om å møte den med ekstraordinære tolltiltak. Det er her etter min oppfatning ikke grunnlag for en ordinær tollbeskyttelse, som tar sikte på å verne den innenlandske industri og virksomhet mot import på ordinært konkurransemessig grunnlag. Det er altså her tale om to beskyttelsesmåter, enten ved et ordinært tollvern ved ordinær konkurranse, eller ved ekstraordinære tolltiltak ved irregulær konkurranse. Inntil i dag har vi ikke hatt noen annen tollpolitisk måte å møte en hvilken som helst konkurranse på enn ved ordinære tollsatser og endring av dem. I tillegg til det har vi riktignok hatt visse andre midler utenfor det tollpolitiske. Jeg tenker her på importlisensiering og adgangen til å ta en sak opp i OEEC for å føre den fra friliste- til lisensieringsområdet. Det har vært tilfellet nettopp med den sinkhistorien som vi her behandler. Vi har tidligere hatt tilfelle hvor de land som vi importerer fra, har brukt en ganske annen og lavere pris hos oss enn de har hatt på sitt hjemmemarked, og det har ført til at de norske myndigheter tok saken opp med OEEC i Paris, og til at denne vare for en tid ble tatt av frilisten mens forhandlingene pågikk. Men dette tiltaket har ikke hatt noe positivt resultat, som en kan slå seg til ro med. Vi konstaterer at fremdeles den situasjon behersker markedet at det er en irregulær konkurranse som gir seg utslag i at eksportørlandene, og da i første rekke Vest-Tyskland og Belgia, selger varene på det norske marked til en pris som ligger betydelig lavere enn den som de har på hjemmemarkedet. Sakens ordfører nevnte de tall som står i proposisjonen. På hjemmemarkedet i Vest-Tyskland ble det solgt sinkplater for ca. 2 700 kroner pr. tonn, og her i Norge ble de solgt for ca. 1 700 kroner pr. tonn. En mer tydelig prisforskjell enn den som der er manifestert, skal det vanskelig kunne pekes på. Og da reiser det spørsmål seg: Hva er i dette tilfelle den rette måte å møte denne spesielle konkurranse på for å gi det norske sinkvalseverket, som er det eneste i Skandinavia, den beskyttelse som det må ha for at det skal kunne fortsette sin virksomhet?

Hele komiteen er enig om at beskyttelse må gis, hvis en vil opprettholde virksomheten. Men spørsmålet er i hvilken form den skal gis. Der har da et mindretall, som foruten meg består av representantene Leirfall, Løvlien, Erling Petersen og Toven, ment at i dette spesielle tilfelle vil det være riktig å gjøre bruk av de antidumpingbestemmelser som vi nå ved vedtaket i går har fått hjemmel til å bruke. Mindretallet peker på at her er to av de vesentligste vilkår for å kunne bruke disse bestemmelser til stede: Det er en tydelig og åpenbar prisdumping, det er et ekte tilfelle av

prisdumping, slik som vi forstod det og definerte det gjennom debatten og vedtakene i går, og det er også klarlagt at det annet vilkår for å bruke dem, nemlig at denne dumping har en vesentlig skadevirkning for norsk industri, er til stede. Da må etter mindretallets mening konklusjonen bli at det middel som man her skal bruke, må bli antidumpingtoll.

Så sies det, og det er det eneste departementet har å anføre mot dette, at prisforholdene er så varierende for denne vare, og det er så mange eksportland som her kommer inn i bildet, at det synes være «tvilsomt hvorvidt en i de enkelte tilfelle ville nå fram med antidumpingtoll, selv om konkurransen i seg selv må kunne betegnes som dumpingpreget.» Først vil jeg der peke på den ting, at hvis vi bruker ordinær toll, rammer det alle eksportland, uansett om de bruker irregulære eller ordinære konkurransemetoder. Det vil med andre ord si at vi ved en høyere ordinær tollsats begunstiger de land som her driver dumping, og sjalter ut de eksportland som konkurrerer på ordinær måte. Det er i seg selv betenkelig å velge en slik fremgangsmåte. Det kan så sies at handelspolitiske hensyn spiller inn. Det er det ikke opplyst noe om, og det er vi ikke i stand til å vurdere med sikkerhet.

Men skal denne bestemmelse som Stortinget gjorde vedtak om i går, brukes, så må det være i et så klart tilfelle som dette. Jeg påberoper meg den støtte som statsråd Brattelis uttalelse i går i samband med bestemmelsene om antidumpingtoll naturlig legger til rette: Da statsråd Bratteli i går nevnte endel momenter i samband med antidumpingbestemmelsene, pekte han på det som hadde fått en fremtredende plass: understrekingen av den varsomhet som må vises. Men han sa videre, som det heter i det stenografiske referat,

«... at en dog må til det føye at det er forutsetningen at bestemmelsen vil bli brukt om der blir registrert åpen dumping som kan møtes med bestemmelsen. Jeg tror det er nødvendig også at den side av saken er klar, bl.a. for at bestemmelsen skal kunne ha den forebyggende effekt som enkelte her, eller vel de fleste talere, legger hovedvekten på.

Som sagt er jeg for min del kommet til at selv om det her kan være mange tvil i denne sak, så bør en imøtekomme alle de henstillinger som er kommet her fra mange hold om å etablere slike bestemmelser. En bør gjøre det, selv om en ikke skal ha overdrevne forventninger om effektiviteten av det redskap som på denne måte blir etablert. Men det kan selvsagt her forekomme tilfelle av så åpenbar dumping - jeg tenker da særlig på den groveste form, der hvor det eventuelt oppstår dumping som åpenbart tar sikte på å slå ut norsk produksjon for å erobre det norske marked for importerte varer alene på et eller annet område - at det her kan være behov for disse bestemmelser, og at en da får

forsøke om en bestemmelse i den form det her er gitt, kan være tjenlig for det formål.»

Det forekommer meg at de tilfelle som finansministeren der måtte ta sikte på, naturlig omfatter dette spesielle forhold, så lenge som andre opplysninger i motsatt retning ikke foreligger.

Disse overveielser har da ført til at dette mindretall, som jeg refererte, idet det betoner betydningen av å opprettholde den innenlandske produksjon og nødvendigheten av tollmessige vernetiltak, har ment at dette vern ikke bør gis i form av en forhøyelse av tollene til 24 øre pr. kg for importerte sinkplater, uansett hvor de kommer fra, men at spørsmålet må tas opp på basis av bestemmelsene om antidumpingtoll, eventuelt utjevningstoll, for så vidt det i noe tilfelle kan konstateres at en lavere pris i Norge skyldes subsidiering eller premiering av eksporten på en eller annen måte.

Mindretallet er oppmerksom på at det her kan foreligge spesielle forhold på det tekniske eller handelspolitiske område som det ikke har kjennskap til. Men da vil det være adgang til å legge saken frem påny for Stortinget, hvis det viser seg at den vei som en kan følge ved å bruke antidumpingbestemmelsene, ikke fører til det resultat som en tilsikter.

Med denne begrunnelse skal jeg på mindretallets vegne ta opp forslag om at:

St.prp. nr. 124 Om forhøyelse av tollene på sinkplater bifalles ikke.

Presidenten: Hr. Paul Ingebretsen har tatt opp mindretallets forslag, som står gjengitt i innstillingen.

Erling Petersen: Det er kanskje ikke grunn til å si så meget om denne saken. Det er her delte meninger, og vi kan vel neppe overbevise hverandre på dette tidspunkt. Vi må ta en vurdering på det materiale som foreligger. Det er tydelig at dette materiale ikke er tilstrekkelig til eksakte beregninger av den tollbeskyttelse som kan trenges. Det egentlige spørsmål er jo: Hvor meget tollbeskyttelse vil denne bedriften trenge for å kunne holde det gående tross utenlandsk konkurranse?

Flertallet i komiteen har funnet at 12 øre pr. kg. i tillegg, slik at totaltollen kommer opp i 24 øre, vil gi en tilstrekkelig beskyttelse. Denne tolløkning er bare 2/3 av det bedriften selv har funnet nødvendig. Men det er klart at man vanskelig kan legge bedriftens beregning til grunn i en slik sak. Bedriftens fremstilling vil jo utvilsomt være et partsinnlegg.

Vi har i komiteen fått oss forelagt et regnskap fra bedriften. Jeg skal ikke si så meget om det. Det var - jeg får kanskje bruke uttrykket noe eiendommelig i visse retninger. Men jeg kan iallfall si at jeg av regnskapet ikke ble overbevist om nødvendigheten av en umiddelbar økt

tollbeskyttelse i sin alminnelighet. Jeg er heller ikke så sikker på at de tall, f.eks. pristall, som er referert i proposisjonen og i innstillingen, kan legges til grunn for vurderingen. Hvis disse prisene er riktige, må det foreligge et klart tilfelle av dumping, og da bør også bestemmelsene om antidumpingtoll benyttes.

Jeg vil også peke på at det er ganske betenkelig å gå til en alminnelig tollforhøyelse. Jeg nevnte i en annen forbindelse i går GATT-forhandlingene. Det gjelder også for dennes sak at en generell tollforhøyelse, selv om det gjelder for én vare, må komme på tverke i våre bestrebelser for å oppnå lavere tollsatser rundt i verden, og for å få en friere verdenshandel.

Det kan sluttet av det regnskap vi fikk forelagt, at denne bedrift må ha hatt sine gode perioder. Det fremgår tydelig av opplysningene, at prisene på det produkt den lager, svinger ganske sterkt. Jeg er derfor ikke så sikker på at behovet for en alminnelig tollbeskyttelse er til stede. Vi kan ikke godt øke tollbeskyttelsen hver gang det gjør seg gjeldende konkurranse fra utlandet. Bedriftene må være forberedt på at der kan følge magre år etter de fete. Men hvis det derimot kan påvises at det her foreligger dumping, vil jeg være helt enig i at da skal bedriften ha tollbeskyttelse, og den skal ha en tollbeskyttelse som eliminerer hele dumping-effekten. Det er derfor jeg har sluttet meg til mindretallet, som foreslår at man her skal bruke antidumpingtoll, og derav trekker jeg den konklusjon at denne proposisjon ikke bør bifalles.

Løvlien: Det var et par korte merknader i tillegg til det som er sagt. Jeg oppfatter det slik at hvis det her ikke foreligger et tilfelle hvor den nylig vedtatte antidumpingbestemmelse skal kunne anvendes, tror jeg det blir meget vanskelig å kunne anvende den. Forskjellen mellom innenlandsprisen og eksportprisen i Vest-Tyskland og Belgia er jo så åpenbar. Dessuten er det jo det forhold at vi har sinkplater på friliste, mens det - så vidt det er opplyst til komiteen - er importforbud på sinkplater, iallfall i Vest-Tyskland. Jeg tror at det derfor må forsøkes i dette tilfelle å anvende den nylig vedtatte antidumpingbestemmelse.

Det kunne også tenkes at det foreligger andre ting her som det var grunn til å se litt nærmere på. Bedriftens regnskap er nevnt. Jeg synes det er lite tilfredsstillende at det ikke av departementet forlanges av en bedrift som denne, som det er sagt er den eneste i Skandinavia, at den legger fram sitt regnskap, før departementet anbefaler forhøyelse av tollbeskyttelsen. Det siste års regnskap som etter forlangende ble fremlagt for komiteen fra bedriften, var etter min mening lite tilfredsstillende. Hvis en bedrift forlanger en slik tollbeskyttelse, burde den fremlegge sitt regnskap for de siste 5 år, særlig når det gjelder en slik artikkel som sinkplater, hvor vi vet at prisen har svinget fra en himmelhøy pris for 3-4 år siden en relativt lav pris

nå som følge av at bedriften nå er gjenstand for en hardhendt konkurranse og dumping.

Jeg mener at det er så vidt mange sider ved denne sak, at man ikke uten videre nå kan gå med på å fordoble tollbeskyttelsen på sinkplater, men må forsøke de midler som mindretallet her har pekt på, før man eventuelt går til å vedta en økt tollsats på 12 øre, som flertallet går inn for.

Leirfall: Så vidt eg kan forstå det, vil denne tollauken som no er foreslått, gje bedrifta eit tollvern som, rekna ut på heile produksjonen og den importen vi har, vil bety meir enn den samla utteljing til arbeidslønene ved bedrifta. Det er jo mykje. Det blir ein høg pris vi må betala for å halda oppe ei norsk bedrift, dersom vi gjennom høge tollsatsar skal gje den høve til å ta ein overpris som dekkjer heile lønningsbudsjettet. Dersom vi hadde hatt regulære internasjonale prisforhold, ville det ha vori heilt urimeleg.

På den andre sida er det ikkje til å koma forbi at her har vi dumping. Det er eit tydeleg forsøk på å øydeleggja ei norsk bedrift for så, når det er gjort, å kunna krevja høgre prisar på den norske marknaden. Eg trur nok det kan seiast at det at vi har denne norske bedriften, sparer også delvis dei norske forbrukarane for å måtta betala ein overpris for sinkplater frå dei store produksjonslanda. Saka er såleis ikkje så enkel.

Men når eg har teki det standpunktet eg har gjort, er det nettopp på det same grunnlaget som hr. Ingebretsen gjorde rede for. For vi har jo nettopp no gått inn for ein antidumpingtoll, og dersom denne ikkje skal kunne brukast i dette tilfellet, forstå eg oppriktig tala ikkje kva gagn det kan vera i høvet til å leggja på ein slik toll. Her er eit opplagt tilfelle av dumping.

Så kjem også det til at for øyeblikket i alle fall er ikkje sinkplater på friliste, og det har jo nokså avgjerande betydning. Myndigheitene har sjølve høve til å regulera improten av dei billege belgiske og tyske plater. Vi behøver ikkje å tillata meir import enn det som trengst i tillegg til den norske produksjonen. Det er mogleg at det kan bli vanskeleg å oppretthalda det standpunktet at sinkplater ikkje skal stå på friliste. Men på den andre sida tykkjer eg også at her der vi har eit så opplagt tilfelle av dumping, måtte det kunne gå an for det norske Handelsdepartement å stå steilt på det standpunktet at sinkplater ikkje blir sett på friliste før vi får sunne prisforhold.

Eit spørsmål som ikkje er klårlagt for oss, er om sinkvalseverket kunne selja for eksport. Dersom innanlandsprisen i Tyskland er slik som det er opplyst i proposisjonen - 2 700 kroner var det vel - medan den norske produksjonsprisen ligg betydelig under, skulle det vel vera moglegheiter for å kunna selja for eksport. Til Tyskland går det ikkje, for der er det, så vidt eg veit, importforbud på sinkplater.

Men eg går ut ifrå at Tyskland kan ikkje dumpa på alle marknader. Det må vera marknader der dei tek ein pris som ligg på line med den alminnelege produksjonspris.

Så er det til slutt ein ting til, som hr. Løvlien med fleire har vori borte i, og det gjeld ikkje berre denne saka, men det gjeld mange av de tollsaker vi har fått i finanskomiteen i det siste. Vi får svært lite rede på korleis bedriftene, som ber om tollvern, eigenleg står. Vi får ikkje rekneskapar. I dette tilfelle har vi altså på anmodning av komiteen fått eit enkelt årsrekneskap. Men vi har ikkje fått oversikter i sin alminnelegheit i desse spørsmål. Vi har ikkje fått oversikter som viser bedriftene si stilling gjennom ei lengre tid, slik at vi på grunnlag av ei fullstendig vurdering i komiteen kan gjera oss opp ei meining om det verkeleg er nødvendig eller ikkje å gå til tollauking. Og eg meiner at det er all grunn til å gå fram noko forsiktigare med å auka tollsatsane enn vi har gjort i det siste. Eg vil peika på den veldige auking av tekstiltollen som vi gjorde for eit par år sidan. Det vedtaket vart også gjort utan at vi hadde noka klår oversikt over behovet for auka tollsatsar, og det er ikkje tvil om at vi den gongen gjekk altfor langt, med det resultat at vi unødvendig fordyra prisene for forbrukarane. Det tror eg også har vori tilfellet i fleire andre spørsmål om auking av tollsatsane i det siste.

Jaklin: Jeg vil gjerne si at da saken først ble behandlet i komiteen, var jeg mest stemt for å gå mot denne tollforhøyelse, men etter de opplysninger som senere er gitt, er jeg, og flertallet i komiteen for øvrig, kommet til at vi bør stemme for proposisjonen. Men saken er jo - jeg vil ikke bruke uttrykket tvilsom, men det er iallfall grunn til å være sterkt i tvil om hvorvidt en slik beskyttelse er riktig sett på lengre sikt, men i øyeblikket er den vel neppe til å komme forbi. Det er opplyst at spesielt én utenlandsk bedrift ser det som en oppgave å knekke denne norske bedriften. Det er den eneste bedrift av den art vi har i Norge og i Sverige og Danmark, og en større utenlandsk bedrift vil få den vekk for å kunne erobre markedet og bestemme prisene, og underselger altså denne norske bedrift. Når man sammenligner de priser som vedkommende bedrift byr fram varen for her i landet, og det som tas i dens eget land, er det ikke noe forhold mellom det.

Det er her nevnt regnskapene, og jeg vil gjerne også understreke, at når vi får forelagt slike saker i framtiden, kan vi ikke godta at en bedrift bare søker om tollforhøyelse uten å dokumentere at det virkelig er nødvendig. Selv om man legger fram priser ute og priser hjemme, så er det ikke nok. Først etter at komiteen hadde bedt om det, fikk vi siste års regnskap, som i og for seg sier svært lite. Det eneste det sier, er at vedkommende bedrift må ha tjent ganske kraftig for kort tid siden, og at den sikkert også har forsøkt å unngå beskatning i så stor utstrekning som overhodet mulig.

Det synes å fremgå av regnskapet. Det må bli gjennomført, når vi får slike saker hvor det gjelder beskyttelse - det vil si hvor det gjelder tilskudd fra samfunnet til en bedrift - at den må dokumentere nødvendigheten av det ved sine regnskaper, og disse regnskaper må være gjennomgått av fagfolk, slik at de virkelig kan danne et grunnlag for hvorvidt den bedrift kan selge sitt produkt uten beskyttelse eller den må ha beskyttelse, og hvor stor denne beskyttelse bør være.

Det er for resten også et nokså merkelig forhold, og det bør vel undersøkes nå i forbindelse med dette, at denne bedrift er den eneste i de tre nordiske land, men den har ikke noe salg av betydning utenfor Norge. Hvordan kan det egentlig henge sammen? Finnes det ikke muligheter for at en norsk bedrift kan selge i Sverige og Danmark et produkt som ikke fabrikeres der? Jeg mener at hvis vi skal fortsette å støtte denne bedrift, bør det fra Industridepartementets side bli klarlagt hvorfor det er slik. Er produksjonen for liten, slik at den ikke kan levere et tilstrekkelig billig produkt? Og hvorfor forsøker den da ikke å komme inn på det svenske og danske marked? Det skulle være et naturlig ledd i nordisk økonomisk samarbeid, at når vi har en enkelt bedrift i disse tre land, bør man slå ring om denne bedrift og forsøke å bygge den ut slik at den virkelig kan konkurrere på markedet.

Jeg må, selv om det ikke er med slik svær begeistring, anbefale at innstillingen blir vedtatt som en foreløpig ordning, men at saken blir gjennomgått og gjennomprøvet, slik at man blir klar over om det er nødvendig med denne beskyttelse.

Det er nevnt dumpingtoll, og at vi heller kunne bruke den bestemmelsen. Det er sagt at det er vanskelig å bruke den i dette tilfelle, og da får vi ta denne vanlige tollforhøyelse.

Hegna: Det er fra en del av dem som tidligere har hatt ordet i denne debatt, nevnt at det kanskje ville være hensiktsmessig når man har til behandling spesielle tollendringer, at man da også hadde til disposisjon i komiteen et visst materiale, bl.a. inneholdende regnskaper, som kunne gi et grunnlag for den avgjørelse man skulle treffe. Jeg er for så vidt helt enig i det. Det er ganske klart at hvis man først kommer inn på spørsmålet om tollforhøyelser, hvor et av de mest fremtredende momenter er spørsmålet om bedriftens rentabilitet og mulighet for å kunne drive, vil det ha overordentlig stor nytte å ha kjennskap til de faktiske regnskapsmessige resultater. Jeg er helt enig i at sånt materiale skal foreligge.

Men jeg vil også gjerne føye til, at akkurat i dette tilfelle trer ikke dette moment så sterkt fram. Visstnok ville det også her vært hensiktsmessig å ha slikt materiale; vi har fått det bare for et enkelt år. Men det foreligger mange andre momenter i forbindelse med denne bedrift, som har gjort at komiteen, både dens flertall og dens mindretall, er

kommet til den nøyaktig samme konklusjon med hensyn til et vesentlig punkt; nemlig at denne produksjon trenger en beskyttelse, trenger et vern. I all den meningsutveksling som knytter seg til flertall og mindretall, må man ikke glemme den meget vesentlige ting at både flertall og mindretall sier at denne produksjon trenger et vern.

Men komiteen deler seg på spørsmålet om hvordan dette vern skal gis. Jeg er sikker på at representantene har lagt merke til at komiteen der har delt seg, jeg vil ikke si på en eiendommelig måte - det kan man ikke egentlig si -, men på i hvert fall en noe usedvanlig måte, idet man har Arbeiderpartiets representanter og representanten Ingvaldsen som flertallet, og man har komiteens øvrige medlemmer som mindretallet. Jeg gjentar at det er i hvert fall en usedvanlig måte komiteen har delt seg på i dette tilfelle. Det henger jo sammen med at når man kommer inn på spørsmålet om hvordan dette vern skal gis, så kommer det inn en del vurderingsspørsmål hvor meningene i høy grad kan skille seg, uavhengig egentlig av rent partipolitiske synsmåter i sin alminnelighet. Skal dette vern gis i form av en tollforhøyelse innenfor rammen av den alminnelige tolltariff, eller skal den gis i form av anvendelse av de bestemmelser mot dumping som vi nå holder på å vedta? - det vil si, selve de materielle bestemmelser når det gjelder tiltak mot dumping vedtok vi i går, lovbestemmelsene skal vi siden behandle i Odelstinget i dag. Der er det et vurderingsspørsmål.

Jeg vil si at rent teoretisk kan det sies atskillig til fordel for mindretallets standpunkt. Jeg tror at det er mer praktiske hensyn som kan føres i marken mot det. Det kan kanskje også forklare den deling som er skjedd i komiteen - eller, om man vil, den deling i Høyre som er skjedd i komiteen -, at det teoretiske standpunkt har fått en meget fremragende støtte i den ene representant, hvis teoretiske kunnskaper er store, mens det praktiske syn er kommet til uttrykk i hr. Ingvaldsens tilslutning til flertallets synspunkt.

Forholdet er jo at det som vi nå har vedtatt når det gjelder bestemmelser mot dumping, er noe helt nytt. Man kan si: La det nå brukes for første gang i dette tilfelle. Ja, men man skal nå engang legge opp praktiseringen av slike nye bestemmelser. Det er ganske klart at det tar noen tid. Men spørsmålet om vern for denne bedrift har reist seg som et spørsmål til avgjørelse nå, det er det som er saken. Det kan godt hende at mindretallet siden kan få en viss rett, for så vidt som det kanskje vil vise seg i neste omgang at vi, når vi behandler tolltariffen til våren, sier: Nei, akkurat beskyttelsen når det gjelder sink, vil vi heller ta opp til behandling på en annen måte, og da i forbindelse med de bestemmelser som vi har når det gjelder vern mot dumping. Det kan godt hende. Men akkurat på det nåværende tidspunkt, når vi vet at avgjørelsen om dette vern skal treffes nå, er jeg ikke i tvil om at det er mest hensiktsmessig og praktisk å treffe avgjørelsen i form av en tollforhøyelse, og ikke med

tilknytning til bestemmelser som vi vel vedtar i dette øyeblikk, men som vi nok vil måtte ha noen tid for å finne den praktiske form for anvendelsen av.

Jeg vil til slutt sammenfatte saken og få poengtert atter en gang, at både flertall og mindretall i komiteen er enig om at denne produksjon trenger et vern. Det er spørsmål om måten vernet skal gis på. Jeg tror at når dette vern skal gis på det nåværende tidspunkt, er det mest praktisk å bruke den tradisjonelle form, tollforhøyelse. Vi kan siden, etter som praktiseringen av antidumpingbestemmelsene utvikles, se om vi kanskje også alternativt kan bruke disse bestemmelsene i et tilfelle som dette.

Statsråd Bratteli: Jeg vil gjerne si at det er ikke så som en kunne få inntrykk av ved uttalelsene fra et par av talerne, at der i Finansdepartementet fører noen bred vei frem til et forslag om mere toll. Det er de aller færreste av dem som søker forhøyet toll, som får sitt forslag imøtekommet fra departementets side.

Denne spesielle sak og denne spesielle bedrift er vel etter hvert blitt noe av en gammel kjenning for dem som beskjeftiger seg med tollspørsmål. Det har vært mange problemer med den, og selve det beskyttelsesbehov som her foreligger, har jo vært under behandling i adskillig tid. Handelsdepartementet kom etter sine undersøkelser til at bedriften var utsatt for en slik konkurranse at Handelsdepartementet i dette tilfelle gjorde en ting som det ellers meget ugjerne gjør, nemlig for en tid å ta sinkplater av frilisten og for en tid regulere importen. Men hvis en tar en vare av frilisten, så skal det kunne begrunnes og forsvares overfor organisasjonen i Paris, og der kan en vel nesten si, at hvor sterkt argumentasjonen for et slikt skritt måtte stå, så er det i Paris ikke lett å begrunne at en tar en vare av frilisten. Der vi de jo bl.a. hevde at det er andre midler enn å ta en vare av frilisten, som må brukes hvis det dreier seg om dumping. Men det er ikke riktig, som - så vidt jeg skjønner - hr. Leirfall her sa, at denne varen fremdeles er tatt av frilisten. Den ble satt på frilisten igjen i juli. I den administrative form blir det her brukt utstedelse av forhåndslisens. På grunn av alle vansker som har vært i denne sak, ønsker Handelsdepartementet å ha oversikt over hvorfra importen kommer. Men sinkplater står på friliste, og utstedelsen av disse lisenser er en ren formsak.

Selvfølgelig kan det være tvil om hva en bør sette en slik tollbeskyttelse til, og denne tvil førte da også for så vidt til at Finansdepartementet meget lenge unnlot å fremme det forslag som her foreligger. Det vil alltid være en vurdering under tvil når en skal ta standpunkt i en tollsak som denne. Men vi kom til slutt til, alt tatt i betraktning, at det var riktig å foreslå denne tollforhøyelse. Det er selvsagt i siste omgang et vurderingsspørsmål. Hvis en i dagens situasjon mener at denne beskyttelse er begrunnet, så

forekommer det meg at det riktige her må være å vedta det som en øket toll, slik som foreslått fra flertallet. Det binder jo ikke om en her vedtar det som toll. Skulle en senere finne at en her hadde vurdert feil, står det jo både departementet fritt her å foreslå, og det står komiteen fritt å foreslå, når den om noen måneder skal behandle tolltariffen ordinært, en eventuell revisjon av den tollsatsen det her ligger forslag om. Det er jo ikke her noen bestemmelse for evigheten en er innbudt til å ta. Men hvis en i den foreliggende situasjon finner at denne beskyttelse er begrunnet, synes jeg det riktige da må være at en ikke i dette tilfelle - jeg hadde nær sagt unødig - faller tilbake på den delegasjonsadgang som ble vedtatt ved den antidumpingbestemmelsen. Er vurderingen den at det for tiden er behov for denne beskyttelse, forekommer det meg at det er bedre at det da blir vedtatt i den form det her er innstillet på.

Arntzen: I forbindelse med spørsmålet om antidumpingbestemmelsen skal brukes i denne saken, vil jeg minne om hva finanskomiteen enstemmig uttalte om slike saker i går, nemlig i innst. S. nr. 246. Der sier komiteen at den «vil understreke Antidumpingkomiteens og departementets uttalelse om at de tiltak bestemmelsen åpner adgang til, må nyttes med stor varsomhet. På grunn av de betydelige vanskeligheter som håndhevingen av bestemmelsene vil volde, går komiteen ut fra at det blir forholdsvis sjeldent, og bare i slike tilfelle hvor åpenbar dumping foreligger, og denne må forutsette å medføre vesentlige skadevirkninger, at antidumping- eller utjevningstoll vil bli brukt. Komiteen legger særlig vekt på den forebyggende betydning bestemmelsene vil kunne ha såvel overfor eksportør- som importørinteressene.»

Jeg mener at varsomhet også bør nyttes i dette tilfelle som vi behandler i dag. Denne sak bør ikke være en prøvesak i forbindelse med antidumpingbestemmelsen. Det kan sannsynligvis gå lang tid før saken da kan ordne seg, og vi kan godt tenke oss at vi kan se denne bedriften oppe i samme situasjon som den bedrift som startet på dette sted under forrige verdenskrig. Et stort industrielt bygg, en stor bedrift med flere hundre arbeidere i beskjeftigelse, den tjente en masse med penger, men den gikk nedenom og hjem i mellomkrigsårene. Det var først i 1938-39 at den bedriften som i dag søker om tollbeskyttelse, startet på samme sted igjen, og da nærmest også ved påtrykk fra offentlig hold for å råde bot på den arbeidsledighet som var i distriktet. Jeg har inntrykk av at det her kan gjelde liv eller død for nevnte bedrift, og i forbindelse med antidumpingbestemmelsene eller tollsatsen kan jeg tenke meg at det kanskje kan være bruk for både den tollforhøyelse som foreslås i dag, og antidumpingbestemmelsen.

Presidenten: Presidenten vil nå foreslå at taletiden for de talere som heretter tegner seg, settes til inntil 2 minutter - og anser det som bifalt.

Paul Ingebretsen: Det var en uttalelse av formannen som fikk meg til å be om ordet igjen, for det han sa, mener jeg ikke bør stå ganske uimotsagt.

Jeg kan godt skjønne at den forskjellige oppfatning innenfor Høires representasjon i finanskomiteen som er kommet til uttrykk, kan ha fristet formannen til den uttalelse som han kom med. Men det er en forenkling, og jeg vil si en nokså utillatelig forenkling, å fremstille det som om mindretallet her har gått inn for en løsning på det rent teoretiske plan, mens flertallet representerer den praktiske løsning. Jeg tror at det er ingredienser av begge disse elementer i begge standpunkter, men jeg kan tenke meg at det forslag som flertallet går inn for, er det enkleste og det letteste, men det er derfor ikke det retteste.

Bøyum: For oss som er utanfor finansnemnda, høyrest det ut som om det har vori heilt vilkårleg kva kant dei er komne frå, dei som er i mindretalet og i fleirtalet. Etter som dei argumenterer, høyrest det ut som om det kan vera det same anten vi får det eine eller det andre. Eg for min part synest ikkje det er så heilt einfelt, og eg synest heller ikkje det er det same kva kant ein står på her.

Alle er samde om at det her trengst vernetoll av eit eller anna slag. Det har òg fortida synt, i og med at denne produksjonen har vori subsidiert. Men skal det gjevast stønad eller tollvern, så blir spørsmålet: Skal det gjevast som vernetoll, eller skal det gjevast som antidumpingtoll?

For kort tid sidan drøfte vi dette med reglar for antidumpingtoll. Der var alle samde om at reglane var svært vanskelege å praktisera, det var svært vanskeleg å finna fram til soleklære prov for at her var det dumping. Jamvel i høve der vi trudde det var heilt klårt, kunne det vera vanskeleg nok. I dette høvet er eg redd for at det blir konkurranse på grunnlag av andre tilhøve enn slik dumping som vi har godkjend som dumping. Ein skal vera merksam på at her er Tyskland kanskje den verste konkurrenten, og Tyskland har eit kostnadsnivå som ligg på 70 prosent av vårt. Det er klårt nok at dei vil ha vilkår for å kunna underselja den produksjonen som vi har her i Noreg, dersom dei vil nytta det. Det er klårt at dersom tilhøvet blir som no med den tyske produksjonen - og når eg talar om den tyske produksjonen og den norske produksjonen, går eg ut ifrå at dei er like rasjonelle og med eit like intenst arbeidsliv - vil tyskland likevel koma til å liggja langt under oss i kostnader. Dei vil kunne underselja oss på vår eigen marknad. Då kan vi ikkje bruka antidumpingtoll, for det er ikkje dumping om dei sel til halv pris, dersom kostnadsnivået er tilsvarande lågt i deira eige land. Det er i det høvet eg er mest redd for at det kan bli vanskeleg å greia

situasjonen. Eg for min part trur - og eg har vori litt borti dette før, men situasjonen i dag og kor høg toll det trengst, har eg ikkje vilkår for å døma om - at det kan bli vanskeleg å greia den konkurransen framover, jamvel med ein toll på 24 øre.

Eg er difor komen til at eg må gå saman med fleirtalet i denne avgjerda, og eg synest det er rett om Stortinget òg gjer det. Eg trur det skal bli svært vanskeleg å påvisa, jamvel om Tyskland konkurrerer oss ut, at det i grunnen er slik dumping som vi har vedteki at vi skal kunna gjera bruk av føresegnene om antidumpingtoll til. Når alle er samde om at det trengst anten 24 øre eller meir eller mindre - men venteleg er vel dei fleste samde om at det er bruk for 24 øre - kva skulle det då vera i vegen for å vedtaka 24 øre i tollføresegnene? Syner det seg så at det tyske selskapet likevel vil driva med dumping, for å freista å knekkja denne verksemda i Noreg, vil det i alle fall bli lettare å påvisa at det er dumping, det dei driv med då, når vi har eit tollvern på 24 øre. Det vil for styresmaktene forenkla vurderinga om det er dumping eller ikkje. Er det ein kamp for å knekkja norsk produksjon, er det vår plikt å ta opp den kampen.

Erling Petersen: Komiteens formann forsøkte å diskreditere mindretallets synspunkt ved å kalle det teoretisk. Nå skal ikke jeg ta opp noe forsvar for det såkalte «teoretiske» forslag. Jeg vil heller tillate meg å føre kampen over på det hr. Hegna behandlet som sin hjemmebane, det praktiske område.

Det er helt riktig at komiteen har vært enig om at det her trengs et vern. Men et vern mot hva? Det er det vesentlige spørsmål. Hr. Jaklin sa at det var en storbedrift ute som ville knekke det norske verk for å få markedet for seg selv.

Jeg har ikke materiale til å bevise at denne karakteristikk er riktig. Men sett nå at det er dette som er tilfelle. Hva er da det beste vern mot et slikt angrep på norsk virksomhet? En storbedrift som vil erobre et marked for å få det for seg selv, vil regne med omkostninger - vi kan kalle det krigsomkostninger. Om man i dette tilfelle legger på tollene med 12 øre, vil storbedriften kunne oppnå sin hensikt ved å øke sine krigsomkostninger med 120 kroner pr. tonn. I dette tilfelle er altså en fast toll ingen betryggelse. Spørsmålet er om man da er kommet så høyt opp at krigsomkostningene avskrekker bedriften.

Som finansministeren sa, kunne man selvsagt fortsette å endre på tollene etter som den eventuelt viser seg utilstrekkelig. Hvis man i denne situasjon innfører en antidumpingtoll, vil man effektivt kunne stanse et slikt forsøk på erobringdumping, for da vil man ta inn i toll alt det som storbedriften ute vil være villig til å ofre i krigsomkostninger i sitt forsøk på å erobre markedet. Jeg tror at når bare bedriften er oppmerksom på at det blir

gjort, vil det stanse dens forsøk. Her kan man altså gjøre seg håp om å få antidumpingtollens forebyggende virkninger. Bare den ting at der erklæres at sink er en vare som det vil bli gitt antidumpingtillegg for, kan være tilstrekkelig til å stanse et slikt erobringstiltak.

Det kan være at hr. Hegna fremdeles vil kalle dette teori. Vi er uenige om så meget, så vi kan også være uenige om det. Men man kan ikke komme bort fra at det er nettopp dette som har praktisk betydning.

Toven: Det var ei fråsegn frå finansministeren som gjorde at eg bad om ordet. Finansministeren sa at om vi no gjekk til å høgja tollen med 12 øre pr. kg., altså til 24 øre pr. kg., kunne både Stortinget og finansnemnda på eit seinare tidspunkt koma med framlegg om å setja tollen ned igjen. Det er for så vidt heilt rett. Men det har vist seg at det er verre å få ein tollsats ned enn å få ein tollsats høgja.

Eg trur det rette var i dette tilfellet at det vart gjort ein freistnad med å nytta dei antidumpingtollføresegnene som vi vedtok i går. Førde ikkje det fram, kunne ein i neste omgang diskutera spørsmålet om å høgja tollen. Det meiner eg var ein betre framgangsmåte enn no å høgja tollen, og så sjå heilt bort frå dette med antidumpingtollføresegnene.

Eg sa i går i ordskiftet om antidumping- og utjamningstoll at kanskje berre det at vi har ei slik føresegn kunne verka førebyggjande på mogleg dumpingsal. Eg kan også tenkja meg at det vil kunna bli tilfelle her. Berre den ting at vi har ei slik føresegn kunne kanskje føra til at det dumpingsal som Vest-Tyskland og Belgia sikkert driv, kunne bli motverka. Eg vil rå til at ein vedtek mindretallet si tilråding i dette tilfellet. Den byggjer etter mitt syn ikkje på teori. Det må tvert om vera ei tilråding som byggjer på det praktiske og gjennomførlege.

Presidenten: De etterfølgende talere har en taletid på inntil 2 minutter.

Leirfall: Hr. Bøyum kom med ein argumentasjon som tyder på at han neppe har sett seg så godt inn i denne saka. Han tala om det lægre kostnadsnivået i Tyskland, og antyda at det kunne tenkjast at Tyskland kunne selja for det halve på grunn av at det hadde eit lægre kostnadsnivå. Men vi skal vera merksame på at i prisen på sinkplater inngår prisen på råsink med over det halve, så den situasjon som hr. Bøyum snakka om, kan ikkje inntreffa. Det er vesentleg prisen på råsink som bestemmer prisen på platene, og vi må også sjå tollsatsen i forhold til det. 24 øre pr. kg. i toll er ein svært høg toll. Det er ein unormalt høg toll i forhold til nivået elles i tollsystemet vårt når vi ser den i forhold til bearbeidelsesverdien.

Så vil eg til hr. Bratteli seia nokre ord. Han sa at dette bind ikkje, vi kan setja ned tollsatsen i juni igjen om

det skulle visa seg å vera forsvarleg, og så nytta oss av antidumpingbestemmelsene hvis det skulle visa seg å vera heldig. Teoretisk har han rett i det. Men alle veit at det er atskilleg verre å setja ned ein vernetollsats enn å auka han. Ved å bruka antidumpingreglar kan vi avpassa vernet etter det som trengst til kvar tid. Men ved å auka den faste tollens risikerer vi å få ein tollsats som blir ståande sjølv om han er meiningslaus høg under andre tilhøve. Eg vil også få seia til hr. Hegna at når Regjeringa har lagt fram bestemmelser som antidumpingvern, må vi gå ut frå at Regjeringa også har det klårt for seg korleis bestemmelsene skal praktiserast, og eg synes at denne saka kan vera ei ganske god prøvesak.

Jaklin: Hr. Petersen forsøkte å bevise at mindretallets forslag var så mye mer effektivt enn flertallets, for ved hjelp av dumpingbestemmelsene kunne man da hale ut hvor mye vedkommende utenlandske bedrift ville ofre på denne sak. Det kan man selvfølgelig også gjøre om flertallets forslag blir vedtatt. Vi har i dag et tollvern på 12 øre pr. kg. Om tollens blir 24 øre, kan selvfølgelig dumpingbestemmelsene brukes hvis det foreligger absolutt dumping og hvis betingelsene ellers er til stede. Så jeg kan ikke se at hr. Petersens forslag, altså mindretallets forslag, er noe bedre sett fra den side enn flertallets.

Bøyum: Det var berre ei lita retting. Hr. Leirfall sa at eg hadde sagt at ein lett kunne tenkja seg at tyskarane kunne selja ned til 50 pst. billegare på grunn av omkostningsnåvet der nede. Eg sa ikkje noko om kor langt ned eg kunne tenkja meg at tyskarane kunne koma. Eg sa berre at Tyskland i dag har produksjonskostnader som ligg på ca. 70 pst. av våre, og difor kan dei selja billegare. Men eg sa, at når ein kunne tenkja seg at kostnadene i eit eller anna land låg på 50 pst. av våre, så ville vi likevel ikkje kunne ta det med reglane for dumping, og det er det som er det avgjerande for meg.

Komiteen hadde innstillet på slikt vedtak

om forhøyelse av tollens på sinkplater.

Fra den tid Kongen fastsetter, foretas følgende endring i tollens på sinkplater:

Metaller:

II. i arbeid:

F. av sink:

1. i plater og bånd, også perforerte, bolt og
stenger:

l.nr. 639a. b. plater og bånd uten overdrag, klisjésink
og offsetsink unntatt,
1 kg. kr. 0,24

Presidenten: Hr. Paul Ingebretsen har på mindretallets
vegne opptatt dette forslag:

«St.prp. nr. 124 Om forhøyelse av tollene på
sinkplater bifalles ikke.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og
mindretallets forslag ble innstillingen vedtatt mot 48
stemmer.

Presidenten: Presidenten vil foreslå at presidentskapet
i samråd med Finansdepartementet får i oppdrag å foreta
offentliggjørelse av proposisjon, innstilling og
forhandlinger om forhøyelse av tollene på sinkplater - og
betrakter det som vedtatt.

Sekretæren refererte protokollen, som ikke foranlediget
noen bemerkning.

Møtet hevet kl. 11.50.